

Nr 215.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; given Stockholms slott den 5 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Härigenom förordnas, att 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper skall erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1. Avräkningsnota, varom i 2 § förmåles, skall, där ej *nedan* annorlunda stadgas, vid köp förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

a) vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 60 öre, då de överlåtna aktiernas, lotternas, andelsbevisens eller delaktighetsbevisens sammanlagda värde icke överstiger 100 kronor, och därutöver 60 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor,

b) vid köp av obligationer 10 öre, då de överlåtna obligationernas sammanlagda värde ej överstiger 100 kronor, och därutöver 10 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor,

dock att, där den ene kontrahenten är fondhandlare och avtalet avslutas icke för dennes räkning utan i kommission, avräkningsnotan skall förses,

c) vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis med stämpel av 30 öre, då de överlåtna aktiernas, lotternas, andelsbevisens eller delaktighetsbevisens sammanlagda värde icke överstiger 100 kronor, och därutöver 30 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor, samt

d) vid köp av obligationer med stämpel av 5 öre, då de över-

lättna obligationernas sammanlagda värde ej överstiger 100 kronor, och därtöfver 5 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor.

Ävenledes skall, där ej nedan annorlunda stadgas, avräkningsnota vid byte förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

e) vid byte av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 30 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i avräkningsnotan upptagas, ej överstiger 100 kronor, och därtöfver 30 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor, samt

f) vid byte av obligationer 5 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i avräkningsnotan upptagas ej överstiger 100 kronor, och därtöfver 5 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor.

Med fondhandlare förstås i denna förordning solidariskt bankbolag, bankaktiebolag och fondmäklare ävensom annan, som driver sådan rörelse med fondpapper, att han på grund därav är pliktig föra handelsböcker.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1920 och äger giltighet till och med den 30 juni 1921.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, håltet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5
mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 UNDÉN,
 THORSSON,
 HOLMQUIST,
 OLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde här-
efter:

Historik.

Genom beslut vid 1908 års riksdag antog riksdagen Kungl. Maj:ts förslag om införande av en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper. Skatten bestämdes härvid — med sänkning av de i propositionen föreslagna skattesatser — till 1 pro mille vid direkta försäljningar av aktier och banklotter samt till 0.5 pro mille vid direkta försäljningar av obligationer; vid byte till hälften av dessa skattesatser. Nämnda skattesatser blevo gällande till år 1913, då riksdagen i anledning av väckt motion beslöt höja de vid direkta försäljningar av aktier och banklotter utgående fondstämpelavgifter till 30 öre, då de överlättna aktiernas eller banklotternas sammanlagda värde icke översteg 200

kronor, och därutöver 30 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor. Beträffande försäljning av obligationer förblevo skattesatserna oförändrade. För byte reglerades skattesatserna så, att de fortfarande kommo att utgöra hälften av de för köp gällande. I den motion, som föranledde ovannämnda förändring av den dittills vid direkta försäljningar av aktier och banklotter utgående stämpelskatten, hade yrkats femdubbel förhöjning av densamma.

Vid 1917 års riksdag beslöts, på förslag av Kungl. Maj:t, en fördubbling av de vid respektive köp och byte av aktier, lotter samt andels- och delaktighetsbevis då gällande skattesatser, dock endast provisoriskt för ett års tid. Såsom stöd för förslaget återropades i propositionen ett yttrande, avgivet av de för utarbetande av förslag till börslagstiftning m. m. tillkallade sakkunniga, vari dessa bland annat anfört, hurusom någon varaktig höjning av fondstämpeln icke kunde av dem tillstyrkas. medan däremot någon befogad invändning enligt de sakkunnigas mening icke kunde göras mot att under rådande goda konjunkurer och våldsamma spekulation underkasta fondpappersomsättningen en tillfällig skatteförhöjning. Omsättningen av obligationer syntes emellertid icke böra betungas med högre avgift, i synnerhet som en sådan förhöjning beträffande obligationer icke skulle för staten medföra någon avsevärd inkomstökning. Vid samma riksdag förelågo till behandling tvenne likalydande motioner (I:76 av herr Kvarnzelius m. fl. och II:150 av herr Edén m. fl.), innefattande förslag till fördubbling av stämpelavgiften ej blott vid köp och byte av aktier, lotter samt andels- och delaktighetsbevis utan även vid omsättning av obligationer; därjämte föreslogs i motionerna en fördubbling av minimiavgiften vid sådana avtal om köp eller byte av fondpapper i utlandet, varom stadgas i förordningens 3 § 2 mom. Bevillningsutskottet, som ansåg det angeläget, att höjningen av fondstämpeln snarast möjligt trädde i kraft, ville icke fördröja ärendets behandling genom att ingå i närmare prövning av de frågor, i vilka propositionen och de väckta motionerna voro skiljaktiga, utan anslöt sig till Kungl. Maj:ts förslag. Detta blev ock, såsom nyss nämndes, av riksdagen antaget, varefter författning utfärdades den 30 mars 1917 (nr 101).

Den sålunda bestämda förhöjningen av skattesatserna föreslogs av Kungl. Maj:t genom proposition, nr 39, till 1918 år lagtima riksdag att gälla för ytterligare ett år.

Förslaget blev av riksdagen antaget, och förordning i ämnet utfärdades den 12 mars 1918 (nr 123).

Uti en till 1918 års urtima riksdag avlåten proposition, nr 25.

föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för överlåtelse av samtliga här ifrågavarande värdehandlingar fastställa dubbelt så höga stämpelavgifter som i sistberörda provisoriska förordning. Det vid propositionen fogade författningsförslaget, som avsågs skola gälla från och med den 20 november 1918 till dag, som av Konungen bestämdes, dock ej längre än till den 1 juli 1919, innebar dessutom en höjning från 5 till 10 öre av den i 3 § 2 mom. i 1908 års förordning upptagna minimiavgiften vid vissa avtal om köp eller byte av fondpapper i utlandet. Vid ärendets föredragning för Kungl. Maj:t den 25 oktober 1918 åberopade jag till stöd för förslaget särskilt angelägenheten av att under rådande förhållanden genom höjning av fondstämpeln i större utsträckning än nu skedde i statsfinansiellt syfte utnyttja denna skattekälla, vars betydelse ej finge underskattas.

Sedan riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition med endast den ändring, att författningen på grund av den framskridna tiden förklarades skola gälla från och med den 1 december 1918, utfärdades i enlighet härmed den 29 november samma år förordning i ämnet (nr 911).

Med proposition den 18 februari 1919, nr 98, förelade Kungl. Maj:t riksdagen förslag avseende förhöjning av fondstämpelavgiften under ytterligare ett år eller till den 1 juli 1920. Berörda förslag skilde sig i sak från bestämmelserna i förordningen den 29 november 1918 allenast därutinnan, att förslaget icke upptog någon ändring med avseende å den i 3 § 2 mom. i 1908 års förordning stadgade minimiavgiften av 5 öre vid avtal om köp eller byte av fondpapper i utlandet. Denna skiljaktighet sammanhängde därmed, att fondstämpelavgiften, för att lättare kunna uträknas, enligt förslaget ställdes i relation till jämna hundratal i stället för, såsom förut, tvåhundratal av de överlättna fondpapperens värde.

I skrivelse den 18 mars 1919, nr 56, anmälde riksdagen, att riksdagen antagit berörda förslag, varefter Kungl. Maj:t den 26 i samma månad utfärdade förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper (nr 120).

Sedan jag i skrivelse den 21 sistlidne november anmodat bankinspektionen att inkomma med yttrande, huruvida och i så fall för vilken tid bestämmelserna uti sist omnämnda förordning borde utsträckas att gälla efter nästkommande juni månads utgång, har nämnda myndighet den 13 februari 1920 avgivit sådant yttrande, därvid fogats

ett den 16 januari 1920 av svenska fondhandlareföreningens styrelse i ämnet avgivet yttrande.

Sistnämnda yttrande innehåller, bland annat, följande:

Att de synnerligen höga stämpelavgifter, som enligt nu gällande provisoriska bestämmelser utgå, visat sig inverka i hög grad menligt på såväl fondbörsomsättningen som fondhandeln i sin helhet torde väl knappast kunna förnekas, om ock givetvis många orsaker samverkat till den under år 1919 avsevärt minskade fondbörsomsättningen och det därunder mycket ringa intresset för aktiespekulationer. Särskilt vill styrelsen för Svenska fondhandlareföreningen framhålla, huru ogynnsamt de nu utgående höga stämpelavgifterna inverkat och inverka på den sunda aktiespekulationen, vilkens vidmakthållande är ett livsintresse icke blott för den svenska fondhandlarekåren utan för hela landet och dess näringsliv. Utan att kunna förhindra de osunda affärerna och dem, vilka endast bedriva fondspekulationen såsom spel, har den nuvarande höga stämpelavgiften visat sig vara en direkt hämsko för kapitalplaceraren och den försiktige spekulanten, liksom den ock till stor del omöjliggjort alla transaktioner med sådana företags aktier, beträffande vilka kursfluktuationerna varit synnerligen ringa, d. v. s. aktierna ofta just i de sundaste och mest solida företagen.

Även för statsverket torde, såsom av bifogade tablå rörande beloppen av från postverket under åren 1918—1919 utlämnade fondstämplar framgår, den höjda stämpelavgiften näppeligen hava medfört den ökade inkomst, som säkerligen vid lagbestämmelsernas tillkomst förmodats, och att befara torde det nog vara, att ett bibehållande alltjämt av den nuvarande stämpelavgiften skulle komma att än mera minska ifrågavarande skattebelopp.

Redan 1908 års riksdag uttalade, hurusom införandet av en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper »självfallet måste verka hämmande på den allmänna rörelsen» och hurusom »då transaktioner av ifrågavarande slag med varje dag intoge ett allt betydelsefullare rum i det ekonomiska livet, en åtgärd, som verkade såsom hämsko på denna rörelsegren, mer eller mindre ofördelaktigt återverkade på andra grenar av näringslivet», vadan redan på grund av angivna förhållanden och än mer av hänsyn bl. a. till skattens natur »synnerlig försiktighet borde iakttagas» vid bestämmandet av skattens belopp.

Slutligen torde icke böra förglömmas dels vad redan uti nyssberörda riksdagsuttalande med skärpa framhölls, nämligen den lockelse till kringgående av skattebestämmelserna som högre skattesatser i allmänhet innebure, dels ock att alltför höga skattesatser mycket lätt leda till att spekulatören allenast söker sig andra, för tillfället mera lämpliga objekt för sin verksamhet. Sålunda torde det nu vara ett allbekant faktum, att en avsevärd del av de personer, som förut sysslat med aktiespekulationer, på grund av den under de senare åren oupphörligt ökade stämpelavgiften å sådana transaktioner funnit det förmånligt att övergiva dessa för att i stället ägna sig åt de sannerligen icke mera sunda eller riskfria valuta- och varutransaktionerna.

På grund av vad härovan anförts får Svenska fondhandlareföreningens styrelse såsom sin åsikt framhålla, att det synes högeligen önskvärt, att bestämmelserna i kungl. förordningen den 26 Mars 1919 om ändrad lydelse av § 3 mom. 1 av för-

*Svenska
fondhandlare-
föreningens
styrelse.*

ordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper icke utsträcker att gälla efter den 1 juli 1920 utan att, såvitt möjligt, de stämpelavgifter, som enligt förordningen den 15 augusti 1913 infördes, komma att från och med nyssberörda den 1 juli istället gälla.

Den i styrelsens yttrande åberopade tablån är av följande innehåll:

Månad	1918		1919	
	Utlämnade stämplat	Börsomsättning	Utlämnade stämplat	Börsomsättning
Januari	1,900,422.70	123,188,176.—	1,391,702.50	97,712,509.—
Februari	1,123,041.75	109,652,108.50	1,105,505.—	69,504,499.75
Mars	1,543,896.90	118,011,350.—	1,131,456.50	77,435,864.—
April	1,086,421.25	138,661,838.50	509,826.25	43,519,677.50
Maj	878,431.—	113,717,347.50	809,940.—	40,922,832.50
Juni	545,867.50	59,675,792.—	519,851.50	32,919,303.50
Juli	729,762.—	122,012,864.—	² 509,876.25	34,202,459.50
Augusti	1,044,300.75	123,051,032.50	323,975.—	21,552,761.—
September	1,293,531.40	183,268,309.50	568,404.30	23,030,280.—
Oktober	2,011,188.70	254,044,522.—	440,427.—	³ 31,959,639.—
November	1,314,920.60	175,606,173.50	631,535.—	31,028,093.—
December	¹ 1,043,348.—	65,199,871.50	378,575.—	28,520,215.—
Summa	14,514,132.55	1,586,089,185.50	⁴ 8,321,074.30	526,308,133.75

Försälda stämplat 14,144,367.75.

¹ Från och med den 1 december 1918 höjdes stämpeln från 60 öre till 1 krona 20 öre per påbörjat belopp av 200 kronor vid överlåtelse av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis.

² Från och med den 1 juli 1919 utgår stämpeln med 60 öre per påbörjat belopp av 100 kronor.

³ Omsättningssumman å officiella kurslistan 14,000 kronor för liten, beroende på tryckfel.

⁴ Siffran för 1919 är ännu ej klar, enligt uppgift från poststyrelsens stämpelexpedition.

*Bank- och
fondinspek-
tionen.*

Bank- och fondinspektionen yttrar i huvudsak följande:

Alltsedan slutet av år 1918 befinner sig vår fondmarknad i en depressionsperiod, vilken särskilt under 1919 års senare hälft antagit en mycket betänklig karaktär. Denna depression fortfar i stort sett, även om någon förbättring i det allmänna marknadsläget kunnat förmärkas under den tilländagångna delen av innevarande år.

Följande uppgifter i fråga om omsättningen å Stockholms fondbörs under åren 1917—1919 torde i detta sammanhang vara belysande:

	Antal aktier	Omsättningssumma
1917	2,712,750	1,320,838,417.-
1918	4,097,860	1,586,059,195.-
1919	1,877,941	526,208,133.75

Den nuvarande höga omsättningsstämpeln torde hava i viss mån bidragit till minskningen av penningplaceringen i fondpapper samt särskilt utgjort en hämmande faktor för en sund spekulation i dylika värdepapper. Såsom svenska fondhandlareföreningens styrelse i sitt yttrande framhållit, torde densamma även hava bidragit till att spekulatören överflyttats från fondmarknaden till andra till spekulation inbjudande områden, särskilt valutahandeln, där en osund, för näringslivet skadlig spekulation under senare tider lär hava bedrivits i stor omfattning.

De förhållanden, som, enligt vad de för utarbetande av förslag till börslagstiftning m. m. tillkallade sakkunniga framhöllo, borde påkalla ett upphävande av den provisoriska förhöjningen av fondstämpelavgiften, föreligga alltså sedan en längre tid tillbaka. Från näringslivets synpunkt måste det också anses vara önskvärt, att en återgång måtte ske till de skattesatser, som gällde före 1917 års ändring i förevarande stämpelförordning, eller att i varje fall beträffande andra fondpapper än obligationer en sänkning av den nu gällande skattenormen måtte äga rum.

Huruvida det statsfinansiella läget kan medgiva en dylik återgång, saknar bank- och fondinspektionen emellertid möjlighet att bedöma. Bank- och fondinspektionen tillåter sig emellertid ifrågasätta, huruvida fondstämpelavgiften numera efter den avsevärda nedgången i värdepappersomsättningen har sådan betydelse ur statsfinansiell synpunkt, att icke hänsyn väsentligen kan tagas till näringslivets intressen i denna del. Därvid synes böra framhållas, att genom en nedsättning av stämpelavgiften en stegring kan tänkas komma att inträda i omsättningen å fondmarknaden, varigenom i inkomstavseende en compensation skulle i viss mån beredas för de sänkta skattesatserna. Man torde icke heller böra bortse från att en alltför hög stämpelavgift lätt kan föranleda frestelse för dem, som skulle drabbas av avgiften, att på ett eller annat sätt söka undandraga sig densamma.

I detta sammanhang torde böra nämnas, att i Norge, där fondstämpelavgiften sedan år 1917 utgått med sammanlagt i fråga om aktier en procent och beträffande obligationer en halv procent av det belopp, till vilket fondpapper omsatts, den mening gjord sig gällande, att den höga stämpelavgiften till viss del föranlett den stagnation inom det norska börslivet, som för närvarande är rådande. Enligt vad det uppgivits, skulle också förslag om en nedsättning av den norska fondstämpelavgiften vara att förvänta.

På grund av vad sålunda anförts hemställer bank- och fondinspektionen, att herr statsrådet behagade föranstalta därom, att fondstämpelavgiften så snart ske kan nedsättes om möjligt till belopp, varmed densamma utgick före ikraftträdandet av förordningen den 30 mars 1917 eller i varje fall beträffande andra fondpapper än obligationer till belopp, varmed avgiften utgick före tillkomsten av förordningen den 29 november 1918.

Statskontoret, som därefter hörts i ärendet, anför, bland annat:

Statistiskt öfver.

Under förutsättning att fondstämpelavgiften komme att under år 1921 bibehållas vid sitt nuvarande belopp, har statskontoret i sitt förslag till inkomstberäkning *Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 177 häft. (Nr 215.)* 2

ning för nämnda är uppskattat utbytet av denna skatt till 8 miljoner kronor, vilken beräkning i årets statsverksproposition godtagits. Då härav givetvis blott en obetydlig del hänför sig till obligationer, är det huvudsakligen stämpelsatsen för andra fondpapper, som har avgörande betydelse för beräkningen av skatteresultatet. Med hänsyn härtill och då statskontoret för sin del ej blivit övertygat om att den under år 1919 inträdda minskningen i omsättning å fondpapper i någon nämnvärd mån varit föranledd av stämpelavgiftens höjning och följaktligen anser fondpappershandelns omfattning icke heller kunna avsevärt påverkas av en nedsättning i avgiften, kan det enligt statskontorets mening antagas, att fondstämpelskattens avkastning skulle minskas med inemot 4 miljoner kronor för år, om stämpelavgiften nedsattes till belopp, varmed den utgick före tillkomsten av förordningen den 29 november 1918, och med inemot 6 miljoner kronor för år, om nedsättning sker till de skattesatser, som gällde före tillkomsten av förordningen den 30 mars 1917.

Då det alltså här är fråga om en ingalunda betydelselös minskning i de beräknade skatteinkomsterna, samt det utan tvivel torde möta svårighet att på något lämpligt sätt motväga denna minskning genom höjning av någon annan post i inkomstbudgeten, anser sig statskontoret ur statsfinansiell synpunkt icke för närvarande böra biträda den av bank- och fondinspektionen gjorda hemställan, utan föreslår alltså, att nuvarande stämpelsatser måtte få gälla ytterligare ett år, räknat från den 1 juli 1920.»

Departements-
chefen.

Då jag nu övergår till att redogöra för min egen ståndpunkt i förevarande fråga, tillåter jag mig till en början erinra därom, att jag vid framläggandet av finansplan för statsregleringen vid årets riksdag den 7 sistlidne januari förklarade mig förutsätta, att bestämmelserna i förordningen den 26 mars 1919 om höjd fondstempel komme att gälla även under år 1921. I anslutning härtill beräknades också, på sätt statskontoret omnämnt, utbytet av ifrågakvarande stämpelavgift i statsverkspropositionen till 8 miljoner kronor.

Av utredningen i förevarande ärende framgår nu visserligen, att under år 1919 en avsevärd minskning inträtt i omsättningen av fondpapper, men däremot icke, i vad mån denna minskning i omsättningen föranletts av stämpelavgiftens höjning. I likhet med statskontoret känner icke heller jag mig övertygad därom, att en höjning eller sänkning av berörda avgift är av beskaffenhet att avsevärt inverka på fondpappershandelns omfattning. Jag är fördenskull också ense med statskontoret därom, att den av bank- och fondinspektionen ifrågasatta nedsättningen i fondstämpelavgiften måste antagas komma att medföra en betydande minskning av den från ifrågakvarande skattekölla härflytande statsinkomsten. Med hänsyn härtill och då bank- och fondinspektionen sålunda icke synes mig hava anfört tillräckliga skäl för avgiftens nedsättande, anser jag mig böra förorda, att enahanda stämpelsatser som de för närvarande gällande måtte fastställas att tillämpas under ytterligare ett år.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i enlighet med vad han sålunda anfört upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper*, hemställde departementschefen, att berörda förslag måtte föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna sitt bifall, och skulle till riksdagen avlätas proposition i ämnet av den lydelse, bil. litt . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.